

УДК 32.019.5 : 004.738.5 : 811.161.2(035)

КОМП'ЮТЕРНИЙ АНАЛІЗ ВЖИВАННЯ НОВИХ МОВНИХ НОРМ В УКРАЇНСЬКИХ ОНЛАЙН-ЗМІ

СТЕБЛИНА Наталія,

д. політ. наук, проф., e-mail: n.steblyna@donnu.edu.ua.

БОРИЩУК Владислав,

студент, e-mail: boryshchuk.v@donnu.edu.ua.

Донецький національний університет імені Василя Стуса, вул. 600-річчя, 21, м. Вінниця, 21021, Україна.

У статті досліджено запровадження нового українського правопису в онлайн-ЗМІ. Для цього було спеціально створено комп'ютерну програму, яка здатна перевірити дотримання старих або ж нових норм. Встановлено, що остаточний перехід до використання нових норм у ЗМІ ще не відбувся, хоча у 2021 р., порівняно з 2019 р., ситуація покращилася. Визначено, що автори публікацій не пристосувалися до варіативних змін правопису. Щодо обов'язкових змін найбільше проблем спостережено з написанням назв сайтів та інтернет-ресурсів, а також окремих слів. Найбільш стабільною була ситуація із вживанням фемінітивів. Написання слів із першим іноземним компонентом, а також із «пів» спостерігалось у двох варіантах – старого й нового правопису. Тож ситуація з дотриманням нового правопису в українських онлайн-ЗМІ покращується, хоча все ж упровадження нових норм є дуже повільним.

Ключові слова: правопис, онлайн-ЗМІ, мовна норма, комп'ютерний аналіз.

COMPUTER ANALYSIS OF NEW LANGUAGE NORMS USAGE IN UKRAINIAN ONLINE MASS-MEDIA

The article examines the influence of the new edition of Ukrainian spelling on online mass-media. A computer program, which checks the usage of both new and old forms of spelling, was specially designed. It was discovered that the final transition to the use of the new norms in mass media has not yet taken place, although the situation has improved in 2021 compared to 2019. The authors of the publications did not adapt to the variable spelling changes, problems were observed with mandatory norms: the spelling of the websites and other resources' names, as well as some words. The usage of feminine forms was the most stable. Spelling of words with the first foreign component, as well as with part "half/piv-" was observed in two versions. So the situation with the new spelling in Ukrainian online media is improving over time, although the acceptance of the norms is still very slow.

Key words: New Ukrainian spelling, online mass media, language norm, computer analysis.

Вступ. У 2019 р. в Україні було схвалено нову редакцію правопису. У постанові Кабінету Міністрів від 22 травня пояснювали, що метою цього є «забезпечення конституційних положень про державний статус української мови та уніфікація вживання правописних норм» [7].

В українських медіа та соціальних мережах активно поширюється інформація про зміни в новому правописі, зокрема різноманітні рекомендації щодо дотримання нових норм. Тим часом у середовищі онлайн, у тому числі й у якісних масмедіа, часто можна натрапити й на порушення рекомендацій. Як зазначено в самому тексті Правопису, необхідно розрізняти правопис, що являє собою «еталон писемної літературної мови», та «некодифіковане» мовлення, яке поширюється, зокрема, й у ЗМІ [12].

Питання правильного вживання мови у ЗМІ є надзвичайно важливим, адже журналістські тексти мають велику аудиторію і можуть використовуватися читачами як певний взірець. Тим часом маємо розуміти й особливості роботи онлайн-ЗМІ, які

мусять публікувати оперативно велику кількість текстів й інколи просто не мають часу на перевірку та редагування матеріалів.

На сьогодні вивчення правопису, його історичного розвитку та становлення присвячено чимало наукових праць лінгвістів (В. Гнатюк, О. Кліщевнікова, Т. Московець, І. Огієнко, В. Плоха, О. Тараненко), проте дослідження впливу Нового українського правопису на ЗМІ, де б використовувався великий обсяг даних, а також здійснювався комп'ютерний та компаративний аналіз дотримання мовних норм, і досі залишається поза аналітичними студіями вітчизняного журналістикознавства, що обумовлює *наукову новизну й актуальність* нашої статті.

Мета статті – запропонувати алгоритм комп'ютерного аналізу текстів, що дозволяє дослідити дотримання норм нового правопису провідними українськими онлайн-ЗМІ, а також визначити, чи змінюється ситуація у медіа з часом.

Завдання дослідження:

- створити словники для комп'ютерної програми, що визначатимуть норми старого та нового правописів, наприклад, «проект» – старий правопис, «проект» – новий;

- завантажити та обробити тексти українських онлайн-ЗМІ за два місяці: червень 2019 р. (одразу після ухвалення нового правопису) та червень 2021 р.;

- проінтерпретувати отримані дані, визначити ті норми нового правопису, які порушувалися найчастіше, та з'ясувати, чи покращується ситуація з часом.

Об'єкт дослідження – використання мовних норм у текстах онлайн-ЗМІ.

Предмет дослідження – тенденції упровадження Нового українського правопису в онлайн-ЗМІ.

ЗМІ, що досліджувалися, – провідні українські онлайн-видання «Українська правда» (умовне позначення – УП) та «Дзеркало тижня» (умовне позначення – ДЗ). Ці масмедіа було взято тому, що вони входять до «білого списку» [1], публікують суспільно-політичний контент, є незалежними та мають високі показники дотримання професійних стандартів (понад 96% текстів не містять порушень) [6], а отже, теоретично мають дбати й про відповідність текстів нормам нового правопису.

Методи дослідження. Для досягнення мети та завдань дослідження було використано комп'ютерний (мова Python) та компаративний аналіз.

Комп'ютерний аналіз здійснювався в такий спосіб¹:

- за допомогою модулів requests, bs4 було завантажено всі тексти зі стрічок новин «Української правди» та «Дзеркала тижня», прибрано html-теги (усього 4094 за червень 2019 р. та 4365 за червень 2021 р.);

- із використанням модуля re було знайдено збіг зі словниками старого та нового правописів та виведено результат для кожної із публікацій;

- після аналізу отриманих даних розроблено словник стоп-слів для більш коректного виведення результатів.

Компаративний аналіз, відповідно до найбільш уживаних слів та висловів у ЗМІ, здійснювався за такими критеріями:

- написання компонентів (прес-, віце-, екс- тощо), які пишуться з подальшим словом разом (новий правопис) або через дефіс (старий);

- написання слів із «пів» у значенні «половина» окремо (новий правопис) або через дефіс (старий);

- написання назв сайтів та інтернет-сервісів українською (новий правопис) або англійською (старий);

- вживання фемінітивів (відповідно до нового правопису);

- вживання закінчення -и в родовому відмінку однини (Білоруси, радости) або -і (Білорусі, радості);

¹ Код програми можна подивитися за посиланням URL: https://github.com/steblinka/spellingUA/blob/main/spelling_mod.py

- написання окремих слів через Т (катедра, етер, міт тощо), через АВ (авдиторія, лавреат тощо) або через Ф чи АУ;
- написання окремих слів (проєкт, проєкція, священник).

Для кожного медіа вираховувалася кількість написань згідно зі старим та згідно з новим правописами, а також порівнювалися результати за 2019 р. та 2021 р. У результаті робився висновок щодо покращення чи погіршення ситуації із дотриманням певних норм.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Новий український правопис у сфері медіалінгвістики досліджували Ю. Ейсмонт [4], С. Єрмоленко [5], Х. Стецик та В. Циганкова [11], М. Ярошенко [13]. Мовознавиця С. Єрмоленко докладно проаналізувала роботу нової редакції українського правопису, описала та обґрунтувала основні зміни й доповнення, однак зазначила, що «жодна нова редакція Українського правопису не може охопити всіх випадків практичного застосування вироблених правил, оскільки вони лише фіксують тенденцію, загальні принципи розвитку писемної мови» [5]. Дослідниця М. Ярошенко пояснила методологію та мотивацію усіх змін нової правописної системи, зокрема враховувався правопис 1928 р. і сучасний розвиток української мови, зовнішні та внутрішні чинники [13].

Науковиці Х. Стецик та В. Циганкова зазначають важливість оновлення правопису: «Розхитування мовного стандарту, дезорієнтація суспільства в системі правописних координат і, як наслідок, непевність у володінні українською мовою зумовлює необхідність утвердження нової редакції українського правопису, який би відображав тенденції живого спілкування і мовокористування» [11]. Дослідниця Ю. Ейсмонт більш детально проаналізувала Новий український правопис, з'ясувала основні зміни та доповнення, порівнявши їх із попередньою редакцією, а також зосередила увагу на редагуванні електронних ресурсів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського з урахуванням нових правил написання, запропонувавши шляхи їх вдосконалення [4].

Стан впровадження Нового українського правопису в засобах масової інформації досліджували І. Бодра та Н. Кочукова [2], О. Бондаренко та А. Іванченко [3], Л. Марчук [8], А. Мухіна [9]. Мовознавиця А. Мухіна проаналізувала основні зміни та доповнення правопису в новинних текстах онлайн-ЗМІ, виділила найбільш та найменш вживані нововведення в матеріалах інтернет-видань, проте підкреслила, що для медіа упровадження нових норм – «тривалий процес, на який піде чимало часу та ресурсів. Сучасна українська мова – відкрита й динамічна. Змінюється словник, з'являються нові терміни в різних сферах суспільної комунікації, виникає потреба адаптації загальних і власних назв до раніше сформульованих орфографічних правил» [9].

Однак, зазначимо, науковці більше сконцентрувалися на дослідженні окремих норм правопису: О. Бондаренко та А. Іванченко проаналізували правильність написання найвищих урядових посад в онлайн-виданнях України, з'ясували рівень обізнаності місцевих ЗМІ щодо нових правил написання [3]; І. Бодра та Н. Кочукова дослідили функціонування фемінітивів у мові українських інтернет-видань та зауважили, що «у мові сучасних текстів інтернет-видань помітною є тенденція до активного вживання незвичних фемінітивів, похідних від іменників чоловічого роду. Перспективним вважаємо дослідження особливостей використання нових назв осіб жіночої статі в науковому й професійному мовленні» [2]. З думкою останніх двох мовознавиць погоджується і Л. Марчук, яка досліджувала лінгвокультурологічний аспект оцінної характеристики фемінітивів у мові ЗМІ, порівнявши їх функціонування не лише в інтернет-виданнях, а й в друкованій пресі. Дослідниця зазначила, що «активне творення та вживання нових фемінітивів в українських електронних ЗМІ є яскравим виявом мовної політики, спрямованої на розширення лексико-семантичної групи фемінітивів. Фемінітиви в українській мові є важливою складовою частиною репрезентативної лексико-семантичної групи «назви осіб» [8].

Таким чином, комплексного дослідження вживання нових мовних норм в онлайн-ЗМІ в українському науковому дискурсі бракує, науковці зосереджували свою увагу на окремих нормах. Ми ж звернемо увагу й на вживання фемінітивів, і на опанування інших норм та прослідкуємо, чи змінюється ситуація із часом.

Результати й обговорення.

Написання слів разом (новий правопис) або через дефіс (старий) з першим іноземним компонентом. У таблиці 1 наведено найбільш поширені випадки.

Таблиця 1 – Написання слів із першим іноземним компонентом через дефіс або разом

Варіанти написання	УП, 2019 р.	УП, 2021 р.	ДТ, 2019 р.	ДТ, 2021 р.
віце-	105	49	76	13
віце	47	60	21	21
екс-	176	71	414	14
екс	4	116	3	142
медіа-	4	0	5	4
медіа	18	11	32	51
прес-	36	28	36	14
прес	38	79	2	59

Так, написання іноземного компоненту віце- через дефіс суттєво зменшилося в обох виданнях, однак все ж спостерігалось й у 2021 р. А от суттєвого збільшення написання разом не відбулося. Для видання «Дзеркало тижня» взагалі залишилося на тому самому рівні.

Краща ситуація з іноземним компонентом екс-. Тут спостерігаємо значне зменшення випадків написання через дефіс, найбільш суттєве воно для «Дзеркала тижня». Для «Української правди» значна кількість вживання означеного компонента через дефіс і в 2021 р.

Щодо компонента медіа-, то зміни написання відбулися майже одразу: уже в 2019 р. переважав варіант, що відповідає вимогам нового правопису, а у 2021 р. порушення одиничні.

Для «Української правди» щодо компонента прес- приблизно однакова кількість вживань у 2019 р. через дефіс та разом і значне покращення ситуації у 2021 р., хоча кількість написань, що відповідають старому правопису, усе ще значна. Для «Дзеркала тижня» характерне значне покращення.

Як можемо бачити, говорити про досконале дотримання цієї норми нового правопису наразі не можна. Як у 2019 р., так і у 2021 р. трапляються обидва варіанти. Однак все ж фіксуємо поступове покращення ситуації, що залежить від конкретного компонента та від масмедіа. Найменше порушень із компонентом «медіа-». Щодо усіх чотирьох найбільш популярних компонентів найкраща ситуація на сайті «Дзеркала тижня».

Написання слів із «пів» у значенні «половина» окремо (новий правопис) або через дефіс (старий). У таблиці 2 наведено результати.

Таблиця 2 – Написання слів із «пів» через дефіс або разом

Варіанти написання	УП, 2019 р.	УП, 2021 р.	ДТ, 2019 р.	ДТ 21
пів (окремо)	5	27	1	12
пів (разом)	36	20	36	38

Виходячи із отриманих даних, бачимо, що ситуація дещо покращилася: якщо випадки написання із «пів» окремо у 2019 р. були одиничні, то вже у 2021 р. їхня кількість збільшилася. Проте все ж залишилася й значна частина написань разом: наприклад, «півтисячі», «півмільйона», «півроку».

Написання назв сайтів та інтернет-сервісів українською (новий правопис) або англійською (старий). Як бачимо із таблиці 3, у 2021 ситуація покращилася порівняно із 2019.

Таблиця 3 – Написання слів із пів через дефіс або разом

Варіанти написання	УП, 2019 р.	УП, 2021 р.	ДТ, 2019 р.	ДТ, 2021 р.
українською	35	137	31	131
англійською	403	374	514	592

Для обох ЗМІ результати за цим критерієм приблизно однакові: у 2019 р. трохи більше 30 випадків вживання назв українською. І зростання майже вчетверо у 2021 р. Проте кількість англійських назв ще досі дуже велика. Виходячи з отриманих результатів, найчастіше українською вживають назву мережі «Телеграм», щодо інших соцмереж – то переважає англійська.

Тенденцію щодо *вживання фемінітивів* представлено в таблиці 4.

Таблиця 4 – Вживання фемінітивів

Вживання фемінітивів	УП, 2019 р.	УП, 2021 р.	ДТ, 2019 р.	ДТ, 2021 р.
кількість	304	320	104	123

Ситуація за цим критерієм є стабільною як у 2019 р., так й у 2021 р. Це можемо пояснити тим, що українські медіа ще задовго до ухвалення нової версії правопису вживали фемінітиви. Тому в цьому випадку правопис просто закріпив ту норму, що вже існувала протягом декількох років.

Вживання закінчення -и або -і в кінці в родовому відмінку однини. Виходячи із наших даних, обидва ЗМІ віддають перевагу закінченню -і. Іменники із закінченням -и у родовому відмінку однини не траплялися.

Написання окремих слів через Т, АВ або через Ф, АУ. Ми зафіксували лише два вживання із АВ: «авдієнція» в «Українській правді» у 2019 р. та «авдиторія» у «Дзеркалі тижня» у 2021 р. Тож написання окремих слів через Т, АВ не є характерним для українських онлайн-ЗМІ.

Написання окремих слів (проект, проєкція, священник). Якщо попередні два критерії були варіативними, що, напевне, і вплинуло на те, що ЗМІ не стали змінювати внутрішньоредакційні стандарти, то в цих випадках йшлося саме про зміну написання. Отримані результати можна побачити у таблиці 5.

Таблиця 5 – Написання окремих слів

Варіанти написання	УП, 2019 р.	УП, 2021 р.	ДТ, 2019 р.	ДТ, 2021 р.
проект	495	372	267	91
проеєкт	37	1115	20	502
проекці	1	1	0	1
проеєкція	0	0	0	0

священик	6	3	2	5
священник	3	1	2	0

Так, нова норма «проект» поступово опановується, однак кількість вживання старої норми все ще значна. Проте бачимо й значне зменшення використання старої норми у 2021 р. порівняно із 2019 р. А от щодо «проекції», то вона не вживалася взагалі, одиничними були випадки написання за старим правописом. Також поки що не закріпилася нова норма «священник». У 2021 р. переважає написання старої норми – з одним «н».

Висновки та перспективи. Упровадження нового українського правопису в матеріалах інтернет-ЗМІ є досить помітним. Так, усі обов'язкові норми нового правопису в текстах використовувалися. Здебільшого, кількість вживання старих норм зменшилася.

Як можна простежити в матеріалах, до варіативних змін журналісти обох видань не пристосувалися і послуговуються звичними формами. Щодо обов'язкових змін, то найбільше проблем (за кількістю порушень) спостерігаємо з написанням назв іноземних сайтів та інтернет-ресурсів українською мовою. Здавалося б, нова норма є зручнішою, оскільки не вимагає змінювати розкладку клавіатури. Але все ж поки що автори «Української правди» та «Дзеркала тижня» віддають перевагу англійській мові. Також «не прижилися» остаточно й нові написання окремих слів, особливо – «проект». Позитивні зрушення порівняно із 2019 р. є, однак все ж порушень ще дуже багато.

Найбільш стабільна ситуація із вживанням фемінітивів. Однакову кількість було зафіксовано як у 2019 р., так і у 2020 р. для обох видань. Хоча, звісно, для дослідження вживання маскулізмів та визначення відсотка фемінітивів потрібне додаткове дослідження, оскільки запропонований нами комп'ютерний аналіз не здатен показати вживання маскулізмів, наприклад, до назв посад, які обіймають жінки.

Написання компонентів «прес-» «віще-», «екс-», «медіа-» спостерігається у двох варіантах – старого й нового правописів і, як ми встановили, залежить від конкретного ЗМІ та конкретного компонента. Схожа ситуація з написанням «пів». ЗМІ використовували обидва варіанти, однак кількість неправильних вживань із часом стала меншою. Краща ситуація, як і у випадку з першим іноземним компонентом, у «Дзеркала тижня».

Таким чином, бачимо, що ситуація з дотриманням нового правопису покращується із часом, хоча все ж сприйняття нових норм онлайн-ЗМІ є дуже повільним. І через два роки після ухвалення нової редакції автори публікацій припускаються помилок. Причому ця ситуація спостерігається саме в сегменті якісних українських медіа, які дотримуються професійних стандартів і є для багатьох журналістів прикладом для наслідування. Зважаючи на це, рекомендуємо редакціям «Української правди» та «Дзеркала тижня» вжити заходів для покращення ситуації. Це можуть бути й короткі тренінги для журналістів, корисними можуть бути роздаткові матеріали, доповнення редакційних стандартів. Також можна врахувати й потенціал комп'ютерної обробки текстової інформації: проста автозаміна дозволить уникнути більшості означених помилок.

Підсумовуючи, зазначимо, що вивчення та дослідження Нового українського правопису в матеріалах різних ЗМІ є досить актуальним, адже дозволяє вказати на «слабкі» місця масмедіа. Ми розуміємо, що специфіка роботи онлайн-журналістів є доволі складною, тому зовсім обійтися без помилок неможливо. Але все ж вживання мови відповідно до стандартів є надзвичайно важливим фактором, що, зокрема, сприятиме зведенню нанівець різноманітних політичних спекуляцій північного суші щодо нібито «штучності» або ж «вторинності» української мови.

1. Білий список: 10 медіа, що стали найякіснішими. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/bilyj-spysok-10-media-shho-staly-najyakisnishymy-i41541> (дата звернення: 22.04.2022).
2. Бодра І. А., Кочукова Н. І. Функціонування фемінітивів у мові українських інтернет-видань. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія : Філологічні науки (мовознавство)*. 2019. № 12. С. 90–93. URL: http://ddpu-filolvisnyk.com.ua/uploads/arkhiv-nomerov/2019/NV_2019_12/NV_2019_12.pdf#page=90 (дата звернення: 22.04.2022).
3. Бондаренко О., Іванченко А. Правопис найвищих урядових посад в умовах нового правопису. *Журналістська освіта в Україні: світові професійні стандарти* : матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції. Суми : Сумський державний університет, 2020. С. 21–23. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/78516/3/Journalism_Education.pdf#page=23 (дата звернення: 18.04.2022).
4. Ейсмонт Ю. В. Новий правопис: дискусійні питання. *Вісник Книжкової палати*. 2020. № 9. С. 15–19. URL: file:///C:/Users/Professional/Downloads/vkr_2020_9_5.pdf (дата звернення: 05.04.2022).
5. Єрмоленко С. Я. Про нову редакцію Українського правопису (стенограма наукової доповіді на спільному засіданні Президії НАН України та Колегії МОН України 24 жовтня 2018 р.). *Вісник Національної академії наук України*. 2018. № 12. С. 40–44. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/145785/08-Ermolenko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 15.04.2022).
6. Інститут масової інформації. Звіт з моніторингу дотримання професійних журналістських стандартів в онлайн-медіа. Четверта хвиля моніторингу у 2021 році. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/zvit-z-monitoringu-dotrymannya-profstandartiv-v-onlajn-media-chetverta-hvylya-monitoringu-u-2021-i43157> (дата звернення: 12.04.2022).
7. Кабінет Міністрів України. Постанова. Від 22 травня 2019 р. № 437. Київ. Питання українського правопису. URL: <https://mova.gov.ua/diyalnist-i-proyekt/pravopis> (дата звернення: 12.04.2022).
8. Марчук Л. М. Лінгвокультурологічний аспект оцінної характеристики фемінітивів у мові ЗМІ. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2019. Т. 3, № 38. С. 118–121. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v38/part_3/Filologi38_3.pdf#page=118 (дата звернення: 11.04.2022).
9. Мухіна А. Стан впровадження змін українського правопису на прикладі інтернет-видання «Українська правда». *Лінгвокомп'ютерні дослідження* : зб. наук. праць. Вінниця : ДонНУ ім. Василя Стуса, 2022. Вип. 15. С. 210–212. URL: <https://r.donnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2250/Лінгвокомп'ютерні%20дослідження%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=92> (дата звернення: 27.04.2022).
10. Питання українського правопису: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 трав. 2019 р. № 437. Київ, 2019. URL: <https://web.archive.org/web/20190606085457/https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437-2019-%25D0%25BF> (дата звернення: 16.04.2022).
11. Стецик Х. М., Циганкова В. О. Проект нового українського правопису. *Політ. Сучасні проблеми науки* : матеріали XIX науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених. Київ : Національний авіаційний університет, 2019. Т. 2. С. 289–290. URL: https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/39590/1/Polit2019_Gumanitarni_nauki_T2-290-291.pdf (дата звернення: 23.04.2022).
12. Український правопис. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/%202019.pdf> (дата звернення: 23.04.2022).
13. Ярошенко М. Методологія та мотивація змін у новій редакції правопису української мови. *Українська мова вчора, сьогодні, завтра в Україні і світі* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. С. 162–166. URL: http://enquir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/26664/Ukrainska%20Mova%20Vchora%20Sohodni%20Zavtra%20V%20Ukraini%20I%20Sviti_2019.pdf#page=162 (дата звернення: 28.04.2022).

1. White List: 10 the Most Qualitative Media, available at: <https://imi.org.ua/monitorings/bilyj-spysok-10-media-shho-staly-najyakisnishymy-i41541> (accessed 22 April 202).

2. Bodra, I.A., & Kochukova, N.I. (2019), «Functioning of femininities in the language of Ukrainian online publications», *Naukovyj Visnyk Drogobyczkogo Derzhavnogo Pedagogichnogo Universytetu Imeni Ivana Franka. Seriya: Filologichni Nauky (Movoznavstvo) [Scientific*

Bulletin of Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko. Series: Philological Sciences (Linguistics)], no. 12, pp. 90–93, available at: http://ddpu-filolvisnyk.com.ua/uploads/arkhiv-nomerov/2019/NV_2019_12/NV_2019_12.pdf#page=90 (accessed 22 April 2022).

3. Bondarenko, O., & Ivanchenko, A. (2020), «Spelling of the highest government positions in the new spelling», *Journalism Education in Ukraine: World Professional Standards: Proceedings of the 16th All-Ukrainian Scientific-practical Conference*, Sumy State University, Sumy, pp. 21–23, available at: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/78516/3/Journalism_Education.pdf#page=23 (accessed 18 April 2022).

4. Eismont, Yu. V. (2020), «New spelling: debatable issues», *Visnyk Knyzhkovoyi Palaty [Bulletin of the Book Chamber]*, no. 9. pp. 15–19, available at: file:///C:/Users/Professional/Downloads/vkp_2020_9_5.pdf (accessed 5 April 2022).

5. Yermolenko, S. Ya. (2018), «On the new edition of the Ukrainian spelling (transcript of the scientific report at the joint meeting of the Presidium of the NAS of Ukraine and the Board of the Ministry of Education and Science of Ukraine on October 24, 2018)», *Visnyk Nacionalnoyi Akademiyi Nauk Ukrayiny [Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine]*, no. 12, pp. 40–44, available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/145785/08-Ermolenko.pdf?sequence=1> (accessed 15 April 2022).

6. Institute of Mass Media (2021), «Report on monitoring the observance of professional journalistic standards in online media. the fourth wave of monitoring in 2021. Professional Standards Research», available at: <https://imi.org.ua/monitorings/zvit-z-monitoryngu-dotrymannya-profstandartiv-v-onlajn-media-chetverta-hvylya-monitoryngu-u-2021-i43157> (accessed 12 April 2022).

7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2019), «Decree. From May 22, 2019, no. 437. Kyiv. The issue of Ukrainian spelling», available at: <https://mova.gov.ua/diyalnist-i-proyekti/pravopis> (accessed 12 April 2022).

8. Marchuk, L.M. (2019), «Linguocultural aspect of evaluative characteristics of femininities in the language of mass media», *Naukovyj Visnyk Mizhnarodnogo Gumanitarnogo Universytetu. Seriya: Filologiya [Scientific Bulletin of the International Humanities University. Series: Philology]*, vol. 3, no. 38, pp. 118–121, available at: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v38/part_3/Filologi38_3.pdf#page=118 (accessed 11 April 2022).

9. Mukhina, A. (2022), «The state of implementation of changes in Ukrainian spelling on the example of the online publication «Ukrainska pravda»» *Lingvokompyuterni Doslidzhennya [Linguocomputer Research]: Coll. Science*, Vasyl' Stus DonNU, Vinnytsia, iss. 15, pp. 210–212, available at: <https://r.donnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2250/Лінгвокомпютерні%20дослідження%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=92> (accessed 27 April 2022).

10. Issues of Ukrainian spelling (2019), «Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of May 22, 2019, no. 437. Kyiv», available at: <https://web.archive.org/web/20190606085457/https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437-2019-%25D0%25BF> (accessed 16 April 2022).

11. Stetsyk, H.M., & Tsygankova, V.O. (2019), «Project of new Ukrainian spelling», *Flight. Modern problems of science: Proceedings of the 19th scientific-practical conference of higher education and young scientists*, National Aviation University, Kyiv, iss. 2, pp. 289–290, available at: https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/39590/1/Polit2019_Gumanitarni_nauki_T2-290-291.pdf (accessed 23 April 2022).

12. «Ukrainian spelling», available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya%202019.pdf> (accessed 23 April 2022).

13. Yaroshenko, M. (2019). «Methodology and motivation of changes in the new edition of the Ukrainian language spelling», *Ukrainian language yesterday, today, tomorrow in Ukraine and the world: Proceedings of the All-Ukrainian scientific-practical conference, MPU of Mykhailo' Drahomanov NPU*, Kyiv, pp. 162–166, available at: http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/26664/Ukrainska%20Mova%20Vchora%20Sohodni%20Zavtra%20V%20Ukraini%20I%20Sviti_2019.pdf#page=162 (accessed 28 April 2022).

UDC 32.019.5:004.738.5:811.161.2(035)

COMPUTER ANALYSIS OF NEW LANGUAGE NORMS USAGE IN UKRAINIAN ONLINE MASS-MEDIA

Steblyna Nataliia, D.Sc. (Political Science), Professor, e-mail: n.steblyna@donnu.edu.ua.

ORCID: 0000-0001-9799-9786.

Boryshchuk Vladyslav, student, e-mail: boryshchuk.v@donnu.edu.ua.

Vasyl' Stus Donetsk National University, 600-richchya str., 21, Vinnytsa, 21021, Ukraine.

Introduction. In 2019, a new version of spelling was approved in Ukraine. However, Ukrainian mass media experiences some problems with the new norms. Meanwhile, the correct usage of language in mass media is extremely important, because journalistic texts have a large audience and can be used by readers as a certain model. Thus, it's important to discover specifics of new norms usage in online mass media to understand the level of the norms compliance.

Relevance and purpose. The purpose of the article is to propose an algorithm for computer analysis of texts, which allows to investigate compliance with new spelling norms by leading Ukrainian online media, as well as to determine whether the situation in the media changes over time. This study is relevant, because a comprehensive study of the new language norms usage in online massmedia is lacking, scientists focused their attention on individual norms and the number of texts in sample wasn't large.

Methodology. Computer analysis: with Python programs more than 8 thousand news items were collected from the leading online media. Vocabularies with old and new language norms were designed. Comparative analysis: usage of foreign components, variable spelling changes, spelling of the international sites and Internet resources, spelling of certain words were compared in the mass media in 2019 and 2021.

Results. It was determined that the authors of the publications did not adapt to the variable spelling changes. Regarding mandatory changes, problems were observed with the spelling of the names of international websites and Internet resources, as well as some words. The situation with the use of feminine forms was the most stable. Spelling of words with the first foreign component, as well as with part «half/piv-» was observed in two versions: old and new spelling.

Conclusions. The situation with the new spelling in Ukrainian online media is improving over time, although the acceptance of the new norms is still very slow. Moreover, this situation is observed precisely in the segment of quality Ukrainian media, which adhere to professional standards and are an example for many journalists to follow. With this in mind, we recommend that the editors of the online mass-media take measures to improve the situation.

Key words: *New Ukrainian spelling, online mass media, language norm, computer analysis.*

Стаття надійшла до редакції 21.07.2022.